

Per ena cravatta : en gi umoristic an treis acts

Autor(en): **Uffer, Giatgen**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **67 (1953)**

PDF erstellt am: **17.07.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-220794>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Per ena cravatta

En gi umoristic an treis acts

da Giatgen Uffer

Parsunas: *Curdegn Lung*, pour
Marta, sia donna
Gelgia, feglia
Pol, fegl
Franz, commissari da la pulizeia
Largias, en cromer
Nona Giascha
En saltér

AMPREM ACT

1. scena

(Steiva da puraglia, cun en isch a la dretga ed egn a la sanestra. Marta e Gelgia èn fatschandadas cun ena lavour da man.)

Gelgia: Ossa vign bain cant bod notg. Glè strousch las tschintg ed antscheva gio a far stgeir.

Marta: Ed igls davos deis ègl er lavo se ena streia fardaglia. Ia va tot quella, tgi vigna bod la sarada quest on. An mintga cas giainsa cun ried ve ed aint pigl anviern.

Gelgia: Quegl creia er ia. *(Sieva curta pôssa)* Vez schiglio detg cun bap, tgi ia vegia neir basigns dad en vistgia d'anviern? Cun quest vistgiet tgi va purto totta stad ègl robas da schalar.

Marta: Oh — ia va bain tratg a raschieni l'otra seira?

Gelgia: Aloura?

Marta: Aloura vessas stuia santeir igls plunts tg'el ò fatg. Quegl è adegna la madema cumedgia, cur tgi sa tratta d'igl far dar or dus raps, ègl scu da ruier Nussigner giud la crousch.

Gelgia : Mo schi per mè n'òl betg anc gia da dar or blers. Ia va gio dad eir adegna cun la madema lompà. Ma ossa suna aloura bod sasa, quegl igl deia.

Marta : Vegias anc en omen pazentga, unfant. Nous stuain eir a pè ed a plom cun el, schi lain rivar a riva. Cur tg'el n'ò betg la luna, na gida tot navot, quegl sast bain.

Gelgia (*spert*): E la luna n'òl mai, ossa savez. Vez via, dumengia passada tottas vevan gio aint la vistgadeira d'anviern, ed ia va dad eir cun en toc rassetta isada e smireida, tgi va d'am turpanger. Parfign Brida sot la punt ò survagnia da Numnasontga en bel vistgia nov, e tot tgi dei, tgi sies bap seia en ranveratsch.

Marta : Sast Gelgia, quegl vo tot bain, ma an lezza moda na vessa nign tschaffen d'en vistgia nov.

Gelgia : Schi partge betg?

Marta : Per navot n'ins vei betg mintgatant ad eir Brida la seira sieva Avemareia cugl man sot igl scussal an buteia. Schi sies bap savess cants suligns paintg tgi von ord tgesa! Cun far patitschas rubetschla ansemen raps, tg'ella pò mintgatant cumprar ensatge da nov.

Gelgia : Sch'ella fò patitschas schi la colpa èl angal sies bap, schiglio tg'el la cuischa encaltgi rap. Ella ò er da far tot on la fantschela, scu ia.

Marta : Te n'ast betg tot igl tort. Ma da questas tgossas na stuesan betg antschever ainten ena tgesa da puraglia. Tge gidigl, schi igl om porta aint la roba ainta pugn, e la femna porta or ainta scussal? Varda, ia va anc cunaschia la tatta da Brida. Gio da lezza schevigl tg'ella fetscha la pititschiera. Igl madem erla sia mama, ed ossa fòla er ella la madema funziun. Quegl è gist scu ena malsogna, tgi egna ierta da l'otra.

Gelgia : A mè n'am plaschess er betg questa moda da tigneir tga. Ma la colpa da tot igl mal ènigl igls omens.

Marta : Nous lain bain sparar tgi vignan a freida sainza quegl. Lascham far mè, ia niro bain d'igl parsvader.

Gelgia : Quegl na giaro betg sez!

Marta: L'otr' emda fòl quint da vender duas tremas, schi ensatge vanzarogl bain er per tè, schi Dia vot.

Gelgia: Ea, vigias adatg! Anc questa premaveira avant tgi vender igl bov am veval gia ampurmess, tgi possa cumprar en tgapi, aloschi cur glè sto, schi òl cumpro l'acla da Tgasoura, ed ia va pudia eir anavant cugl mies caret vigl, tschumbatto, tgi nign na tiress aint 'na paeda. (*Curta pôssa.*) Ma planet fòl, anfign tgi en bel de patta lò tot e vign per mies fatg.

Marta: Na betg surbatterla unfant. Tigna bain andimaint, tgi pan ester ò set crostas.

Gelgia: O, igl noss n'è er betg gist digl pi lom. Ansoma quegl deia, schi na survign betg anfign Nadal en oter vistgia, schi ègl fito cun la pazentga. (*Dosta la si labour.*) Ma ossa stoia eir. Ia va ampurmess a Dumina, tgi vigna giu a gidar urdeir la si teila. (*Segl isch sa volvla anc en' eda.*) E sche angal a bap tgi ia viglia igl mies vistgia. (*Vo.*)

2. scena

Marta (*suletta*): Vo Dia, e saleida Dumina e si mama. (*Suspeira*) Gea, gea, quegl daro anc ena deira nousch da ruclar. Cun quests daners ègl propamaintg ena pora misergia. Daners èn igl sies Dia! Pi bod n'eral betg usche, igl mies bun Curdegn, ma gnond pi vigl, am para tg'el vigna mintga de mender, El sa fò igl anfiern gio sen quest mond cun la si scarschanteida ranvareia. Ed el pudess aveir schi bi, sch'el savess piglier las tgossas scu tgi totga da las piglier. — En grond bel funsal, liber a lartg! En losch movel an uvigl. — Ma ple tg'el ò, e ple tg'el less. El lavoura scu en galeot, na sa cuescha mai ena recreaziun — an sasez èl igl famegl da sies fatg.

E tutteгна, igl nuschel na fiss franc betg schi nosch, schi igl cros è er grogl scu en tscharietsch. L'oter de òl do 50 francs agls donnageas da l'arsa e n'ò betg laschea dar aint igl sies nom. (*Pôssa.*) E da las gias, per dus raps fissal an cas da sbuar igl mond.

Basta, angal tgi Nussigner am mantigna la pazentga.

3. scena

Pol (*reiva da vart sanestra, cugl turnister pacchetto ed igl posa ainten en cantun*): Oss — quest fiss paragea. Ia va gia fadeia da rabagler aint tot. Ma quella vistgadeira sot tгода savess neir buna. Quests 15 deis na fascharonsa betg verms an muntogna.

Marta: Esser ègl bain ena barvogna, da far eir an sarvetsch da quest taimp. Na las vasarossas betg belas quise.

Pol: Veia, veia, tant scu igls oters staroia or er ia.

Marta: Quegl è en bel cunfiert. Ma daveiras, at òl do bap raps cun tè?

Pol (*peglia ord casatga e mossa*): Dus francs antiers ed antratgs am òl mess sen meisa. Quegl igl sumeglia.

Marta: Ma schi cun dus francs n'at lascha betg eir. Duman marvegl at daroia ia raps, sch'el na dat betg el.

Pol: Ia angraztg mama, ma ia na vi betg quegl. El ò d'am dar raps! Questa seira daroia a battuns cun el, ed ia na ced betg, anfign tg'el stò or cun tot. Am è gist tuttegna, sch'el sbova la cafuna.

Marta: Quegl daro anc la detga burasca. Esser ègl propa ena pora tgossa!

Pol: Ossa vigna anc spert en zap ve tar Gion. El am ò detg d'igl gidar rudlar igl caput. (*Giond.*) Stet bain antant.

Marta: Stò bain Pol, e betg stò mengia dei, glè ouras da tschaina.

4. scena

Marta: Glè propa ena veira barvogna da leir far eir quest cum-pogn sainza en pèr raps an casatga. Pol n'ò anc mai spandia en rap malnez, ma —

(*Fracasch or an pierta. Curdegn reiva blastammond.*)

Bun, bun, oz èl anc bain a la veia!

Curdegn: Spira canaglia ègl d'anturn, quegl vaia adegna detg. Ozande n'ins pogl propa sa fidar da nign. Ladramainta no' tgi la pel igls totga.

Marta (*calm*): Oss, ossa Curdegn, angal betg vea ord cadaina. Tge at ègl do aint tot an en' eda?

Curdegn (*petta daners sen meisa*): Tge ègl do aint? Avonda ègl do aint. Cò, varda cò! 25 francs e 73 raps am eral dabet quel bindun d'en batger, ed ossa am tarmettal cun la posta 25 francs e 70 ed ò igl ardimaint d'am tigneir aint igls treis raps. Schi quegl n'è betg robas da trer cadaina, schi lascha deir tgi tgi vot! (*Sa tschantond.*) Ma a quel igl mussaroia la maniera.

Marta: Ma Curdegn, valigl bain la paina da far tants staletgs per tocca da treis raps? Ia va cartia tgi seia so Dia tge, ve digls ties sfratgs.

Curdegn (*vurdond bod ella e bod igls raps*): Scheia! Quegl duess betg valeir la paina. Te ast ena bel' ideja, cant tg'igls raps valan. Glè angal bun, tgi na va betg tarlo bler sen tè. (*Lavond se.*) Tigna igl rap, schi te vot neir tigl franc. Ma te quegl n'ancleist betg. Te n'ast mai savia spargner.

Marta: O — an lez risguard n'ast franc betg muteiv d'at lamantar. Spargner è bel e bun, gea. Ma sast Curdegn, glè mess terms lò noua tgi la spargnevladad cala, e sieva antscheva la ranvareia.

Curdegn: Tge ranvareia! Vom an pigna cun las tis dutregnas. Ia savaro bain mez, tge tgi va da far e da lascher.

Marta: Te fast anfign te vignst snaragea bain pulit. Gio ossa deigl tgi te seias en ranverun.

Curdegn: Tgi dei da quegl?

Marta: L'antiera vischnanca!

Curdegn: L'antiera — l'antiera vischnanca so am dar da la casatga, ancleist? U vessas forsa pi gugent, schi l'antiera vischnanca schess, Curdegn è en sfarlattader?

Marta: Te na stosst betg eir sur lattas or.

Curdegn: Tgi scheian a mè an fatscha, sch'igls daroia rasposta. Ma quegl tgi deian davos ve, lascha rasponder en oter. (*Mattond ansemen igls raps.*) Ansoma, igl batger am paia igls mies treis raps, schi franc scu ensatge, schiglio darogl bain anc gisteia.

Quel ò bel far a l'angronda, cun betg paier igls dabets. Las dumengias vòl fitto se scu'n pivun, e las sis mattans èn veritablas mascaradas.

Marta: Quellas sa luschardeschan en po stain, quegl è veir. Ma te na vessas er betg grond plascheir, schi la gliout schess tgi la ti feglia geia sdratschleida scu 'na cutscha.

Curdegn: Ossa na betg veam notiers ple cun la gliout. Mintgign duess tigneur tga par sasez, aloura ònigl gist tots da far detg-avonda.

Marta: Ia sun er da quella. Ma te paras da vurdar ple sen las mattas digl batger, tgi sen la ti feglia, schiglio vessas via da dei, tgi Gelgia vess asch basigns d'en toc vistgia d'anviern.

Curdegn (*an rabgia*): Marta, creist propa tgi vegia en asen... Cò vign simplamaintg detg, ella stò aveir en vistgia. Schi glè raps an tgesa, glez na vign betg dumando ferm. Ma bainancletg avant tgi discorrer da vistgias, viglia saveir ensatge oter, gio tgi te teiras igl raschieni sen Gelgia. Am è crudo se gio diversas gedas, tgi quel betgfutia d'en cummissari da la pulizeia dat sieva Gelgia. Sast te fors ensatge pi manivel da questa tgossa?

Marta: Da quegl na saia betg ristizenza da Dia. E schi fiss pir la verdad!

Curdegn: Tge, schi fiss la verdad. — Ia daro la verdad! Gelgia n'ò nign basigns da pansar anc ossa da quegl. Ed aloura, en toc cummissari da la pul — bah bah bah, en murdia tgi n'ò mianc ena tgora an uvigl!

Marta: O — glè anc ples tgi n'òn nign movel an uvigl e veivan er. Igl movel na fò betg tot. A la fegn —

Curdegn: Marta, schi vess da m'accorscher tgi te la tignessas anc buna veia tar ena tala amiceztga — schi na saia betg tge tgi pigless a man. Ma quegl at veisa oz, schi quel vess per mala sort da neir an tga, sch'igl daroia la porta tg'el na turna franc betg la sagonda gia.

Marta: Ossa angal betg sbova la tgesa, anc ossa n'ègl betg schi anavant.

Curdegn : Ansoma, oz am para dad esser bun glinadi. Igl batger am teira giu igl mies dabun, Gelgia vot en vistgia, e tiers tot vaia anc gia da dar daners a Pol per eir an sarvetsch. Ossa am mattez aloura bod sen l'essa.

Marta : Dus futias da dus francs igl ast dastgea dar. Ia am turpaggess da far eir —

Curdegn : Te lascham angal turpager mè. Gliout giuvna stò amprender a spargner.

Marta : Quegl è dretg, ma scu vottal amprender a spargner, schi te n'igl laschas mai en rap sen el?

Curdegn : Ossa na betg mesdat an tgossas tgi te n'ancleist betg. Cantas gedas vaia d'at deir, tgi an tgossas da daners seias en unfant?

Marta (*lavond se per eir*): Quegl vaia santia digl bain da Dia. Ia vi gio dar ensatge da magler cun el, schi te n'igl posst betg cueir dus raps. Luvrar igl laschas er tot on scu en por famegl.

Curdegn : E magler, na maglial forsa betg tot on?

Marta : Te fast anfign tgi en bel de pattal lò tot e vo per sies fatg. Schi te ast aloura da piglier famegl, n'igl ast betg angal da dar da magler tot on, painsa bain. (*Vo.*)

Curdegn : Te vo e fò ties fatg e lascha pansar mè quegl cò. —

5. scena

Curdegn (*sulet, derva ena stgaffa e peglia notiers ena buscha viglia ed ena cuppa da len e metta an salv igls raps*): Treis raps igl batger — dus igl calger — na, na, co na vign tratg giu navot. Mianc en rap! (*Metta tot puspè an stgaffa, sa tschantond.*) Ia seia en ranverun! ha ha ha! Quegl è spirintada anvelgia. Schi egn tschertga da tigneir anseman sies fatg, schi èl dalung en ranver. Ma per solit ègl gist quels, tgi na son betg tigneir en cotschen, tgi èn dabot prunts da deir urden d'en oter. (*Leva se, varda sen l'oura.*) Tgi so schi Martegn na reiva betg anc? Da questas ouras pudessal esser cò da heheisas an no. Sparanza n'òl betg fatg encal tgutgareia, esser èl filun avonda.

(*Giond se e giu per steiva.*) Tscherts lessan avoir la detga vana-glorgia, schi santissan duman, tgi ia — Curdegn Lung — vegia ma mess ansemen cun igls sfruschaduors da tgatscha. (*Sa tschainta.*)

Totta notg na vaia betg savia cloder îgl. Quegl seia angal l'amprem'eda, manegial Martegn. Ma ia na sa navot, schi glè d'igl creir. Ins stuaro mattain sa disar er ve da quegl. (*Vign no davant.*)

En tarmenta tscherv vainsa tschiff ierseira, ia e Martegn. E nign'orma n'ans ò ni via ni santia, quegl suna franc. E tutte-gna am parigl oz mintgatant, scu schi am dess novs ainten la biglia. (*En schem.*)

Ossa vaia propa ena grond marveglia, cant tg'el survigna pigl tscherv. Angal tg'il Talian igl vegia cumpro sainza far saramonas.

6. scena

Pol (*antrond*): Dumanaseira a las otg seia tschantada da la supranza, gist ossa am òl igl salter detg, d'az far a saveir quegl.

Curdegn: Puspè! Tgi so tge tgi dat anc da nov?
E te, da tge ouras vast duman?

Pol: Nous giain cugl train da las otg.

Curdegn: Vegias igl îgl avert, schi vez dad eir an muntogna. Oss antschevigl a schalar. E surtot racumonda, na betg spenda igls ties raps malnez.

Pol: Cugls daners tg'am vez do na vaia betg da far gronda spandeida, gist tgi saptgas!

Curdegn: Betg gronda spenda! A tè plaschess mattain da far a l'angronda, u betg?

Pol: Ia na va anc mai spandia malnez. Ma ia less angal esser tratto scu oters da mies pèr vignan trattos, e betg scu en toc murdia.

Curdegn: Murdia se u murdia giu, ma te stuessas angal esser enzacuras cuntaint. Ma la gianiera dad ozande è mal cuntantar.

Pol: Ansoma, i savez far gist scu tgi lez, —

7. scena

Marta (*tot agitada*): Ossa schi lez oter, schi quise ans è nia davent ena polpa.

Curdegn (*sursto, lascha dar la pippa ord bucca*): Tge — tge deist — na sarossas betg —

Marta: Scu tg'az dei, ena polpa è davent, e quegl la pi bela.

Curdegn: Quegl n'è betg pussebel! Ia va dumbro anc ier las polpas, seis erigl, treis grondas e treis pitschnas.

Marta: Ed ossa ègl anc tschintg, e la pi gronda mantga.

Pol: Ma vez dumbro bainatgavegl? Tgi vot bain neir qui ed eir cun las vossas polpas?

Curdegn: Quegl fiss anc la pi bela! (*Giond or dad isch.*) Ia stò vurdar mez.

Marta: Ia par mè, ena roba la cumpogna! Betg esser sieir da sies fatg, mianc an tgesa seia.

Pol: Ma cò n'è franc sto nigns laders. Nous la varon magleda, aloschi ègl gist quegl.

Marta: Angal betg tema, tgi ties bap na vegia betg dumbro dretg.

Curdegn (*turna*): Glè propa la vardad. (*Cun en plunt sen meisa.*) La polpa è davent. Cò è sto en lader d'anturn. Magara tg'el vess tatgea igls mans londerve, tg'el na niss betg liber oter. — Pol, vo angal dalunga e cloma la pulizeia.

Pol: Parneda vurde schi glè propa nia angulo. Ia na sun betg anc parsvadia. La tgiminada è gio adegna sarada.

Marta: Antant la polpa è davent.

Pol: E schi igl giat fiss ia cun ella? Quel ò la fatga anc ple.

Curdegn: Quegl è franc, tg'igl giat vot eir cun ena polpa bel' antiera! — Cò n'è navot da far oter, vo angal e cloma la pulizeia.

8. scena

Gelgia (*è antrada antant digl davos plets*): Tge tgossas ègl do aint tgi lez clamar la pulizeia?

Marta: Painsa angal, ans, è nia angulo ena polpa!

Gelgia: Oi ena polpa! Ma schi scu?

Curdegn: Ma schi scu? Schi savessan scu, na duvressans betg la pulizeia, u bain?

Marta: Vot propa far neir igl cummissari da la pulizeia an tgesa? Ia carteva tgi lez n'at fiss betg gist digl tot d'angro.

Curdegn: D'angro u betg d'angro, quegl n'amporta ossa navot. Igl lader stò nò. Ma ia crei, tgi seia migler schi geia mez tar la pulizeia. Ma dantant vurdè da tigneir saro dapartot, schiglio ans vignigl anc angulo tot. (*Vo.*)

Marta: Ia en spitacal tal. Glè propa trest da betg esser sieir da sies fatg.

Gelgia: Ma cartez propa tg'ella seia angulada?

Marta: Schi tge ègl da creir oter? Dantant ia vi eir a far tschaina. (*Vo.*)

9. scena

Pol (*vidont ena cigaretta*): Gelgia, te ist tot metta. Na deist navot da quest ladernetsch?

Gelgia (*varda tg'igls ischs seian bain saros*): Na l'è navot angulada.

Pol: Schi sast te no' tgi'l è?

Gelgia (*adegna sotavousch*): Ier èl sto cò Largias cromer. El veva schi belas cravattas. Ia vess gio da dei regalo gugent ena cravatta a Franz. Ma quegl sast bain tgi da bap n'ins survign mai en cotschen.

Pol: E te — ast do la polpa —

Gelgia: Par la cravatta!

Pol (*standia*): Pulit! En bel martgea ast fatg, quegl stoia deir.

Gelgia: Oh — ia varo fatg ena bestialitad. Ma tge vot far, cur tgi n'ins è mai patrun dad egn da tschintg raps.

Pol: E l'oter filun ò gia la cunsenztega, da piglier en' antiera polpa per en toc cravatta.

Gelgia: Cunsenztega da cromer.

Pol: Ed ast betg panso, tgi l'antiera fatschenda stoptga neir or. Quegl pudevas saveir.

Gelgia: Ia na sa navot tge tgi va panso. Ma angal tgi bap na vigna betg sesour, schiglio pora mè.

Pol: Igl cromer tai, quegl è franc. E sieva ast angal te anc da far muc. — Ma interessant ègl tgi gist Franz, igl commissari da la pulizeia, porta oss ena cravatta tgi dareiva d'en ladar- netch. Ena cumbinaztgun, tgi fiss da reir da schluppar, ha ha ha.

Gelgia: Ma schi a mè na vign navot da reir. Painsa, schi Franz vess anc da neir sesour! Deiam angal tge tgi va da far.

Pol: Tge ast da far? Navot ast da far. Te stò quietta e tai tgim- glion, lascha far fracasch igls oters.

Forsa tgi dantant d'igl sarvetsch am vign andimaint ensatge, per at gidar or digl ambrogl.

Ossa oramai igl cromer maglia ena bunmartgeda polpa, Franz porta ena tgera cravatta, ed ia va malaveta, tgi stò eir per mies fatg e na vei betg igl teater tgi daro londr' or.

(La tenda croda.)

SAGOND ACT

1. scena

(Steiva digl commissari da la pulizeia. Ena meisa cun actas etc. soptgas. En isch dretg, egn sanester. Igl salter è fatschendo da far giu la polvra e metter tot an urden.)

Salter *(sa farmond)*: Salter anvé — salter annò — fasche quest qui — laschè quegl lò. E igl por salter vess dad esser dapartot. *(Lavoura anavant.)* Gea, gea, cur tgi glè da luvrar e sarveir se tots davant e davos, sch'igl salter è adegna igl amprem. Ma cur tgi sa tratta da dar en mioul paia, aloura vign el anc pi anavos, tgi igls pi davos. *(Stebgia en mument.)* Ia crei bod, tgi schi rastessan agl mond angal ia ed ena tgora, schi aint igl regulativ da las paias nissla anc la tgora avant tgi ia.

Ossa sarogl bain tot an urden schi Dia vot. Sch'el n'è anc ossa betg cuntaint, schi tg'el fetscha sez migler. Digl taimp tgi glera cò igl commissari vigl, ins pudevigl anc lascher stgisar en po. Ma sieva tgi quest giuvanaster è rivo n'ègl mai bun avonda. *(Stebgia.)*

A veiras, oz ònigl da rivar co quels da la polpa. Ena fatschenda interessantischma! An ena maniera ègl deplorabel, schi n'ins è betg sieir da sies fatg, mianc an tgesa seia. Ma da l'otra vart fissigl burmaintg da reir. Ma tgi seia scu tgi viglia, schi glè nia angulo, schi tutgia ègi gist igl dretg. A quel ranverun pudessa cueir, sch'igl anguessan la tgameischa or da des.

2. scena

(Igl commissari reiva e varda anturn.)

Commissari: Tot an urden?

Salter: To è pront.

Commissari: E las visadas?

Salter: Tots èn visos scu vez urdino.

Commissari *(sa tschainta)*: Sparanza ènigl tots puntuals.

Salter: Ia va do sen l'orma a tots da betg s'antardar.

(*S'anriond.*) Vessas stuia veir igls strepits tgi Nona Giascha ò fatg, cur tgi la va detga, tg' ella stoptga neir avant la pulizeia. Tot igls sontgs òlla clamo per pardetga tg'ella na vegia fatg antiert a nign. Questa femnetta stò aveir ena noscha cunsentga.

Commissari: Ella niro a sa quietar, sch'ella vei tgi ella è angal clamada scu pardetga.

Salter: An mintga cas a quella lessa far tgod!

Commissari: Quegl laschè pansar mè. Vous gè ossa — ah, veiras tge òlla detg Gelgia da Curdegn? Olla er clamo encaltgi sontg?

Salter: Ahaa . . ., lezza è neida cotschna scu ena frosla ed ò murmagnea ensatge digl boier tgi steira la pulizeia. Ella para da betg aveir gronda simpateia per la pulizeia. Ma dantant, signour commissari, schi fiss bun per en cunsegl, schi cun questa matetta na betg seias mengia strantg, a la fegn per en toc polpa —

Commissari: Salter, igls voss cunsegls na dovra betg. Purtè ossa questas brevs a la posta e vurdè dad esser co, cur tgi questa gliout reiva.

Salter (*pigliond la currispundenza*): Ia saro pront, signour commissari. (*Vo.*)

3. scena

Commissari (*leva se e vo ve e no*): A la fegn per en toc polpa — hm, hm! Raschun òl igl mies salter. Per en toc polpa na viglia betg am romper la testa, franc betg! Tgi tignan pi bain saro igls ischs, schi na vignigl franc angulo navot. (*Sa tschainta.*) E per deir la vardad, vaia anc adegna fadeia da creir a quest ladar- netsch. Glè ena viglia experientscha, tgi ranveramainta vei dapartot laders. (*Peglia notiers ena brev.*)

Pi bler da pansar am dat igl sagond cas tgi va oz an tavla. La denunztga dei co zond pac. (*Ligia.*)

«Ier seira sen far notg vaia santia dus colps da schluppet aint e se pigl vallun grond. Ia sun ia vease dalung e va via da gliunsch ad eir en om, tgi pareva da purtar ensatge grev se des,

digl god oragiu. Siond gio en po stgeir e la distanza gronda, n'igl vaia betg pudia canoscher. Sen las aclas da lezza vart èn angal ple Curdegn Lung e Martegn Bardun.

Peder Sottor, guardachatscha.»

(Metta d'ena vart la brev.) Cun quegl na saro betg da rivar grond toc. Quels dus lò — Curdegn na vign an nign cas an dumonda, quegl è cler cleraint. Pi tgunsch l'oter filun. Quegl na fiss betg l'amprem' eda tgi Martegn niss tschiff per sfrusch da tgatscha. Ma quegl è ena golp viglia, e quellas von aveissas ainten la trappla. Cò vot buns mussamaints, per far star per tschievel da quella sort. *(I petga.)*

Anavant!

4. scena

Curdegn *(reiva an prescha)*: Bun de commissari!

Commissari: Bund de Curdegn. Piglè plaz.

Curdegn: Angraztg, ma ia giaro dalung puspè. An passond vaia gist lia vurdar scu tgi las tgossas stettan. Ast tschiff igl lader, he?

Commissari: Ma tgera vous, quegl na vo betg gist schi spert, cunzond cur tgi n'è avant man nigns indezis.

Curdegn: Nigns indezis. — Tge ègl basigns co dad indezis. *(Vo ve dasperas.)* Partge vainsa aloura la pulizeia, schi dovra anc indezis? Ischas co angal per trer la paia?

Commissari: La pulizeia fò igl sies pussebel. *(Cun tut da snaretg.)* Ma savez Curdegn, schi la vossa polpa è forsa gio magleda e tuageda, schi sarogl grev da la catar, u na cartez betg er quegl.

Curdegn *(agito)*: Tgi dei tgi te vegias da catar la polpa? Igl lader ast da catar, sast tge tgi te ast da catar?

Commissari: Ansoma, nous fascharon tot igl nos, e duple na saia betg d'az deir, agl manc pigl mument. *(Peglia no la denunztga.)* Ma — gio tgi ischas gist cò, schi pudessas spert anc rasponder a duas dumondas. Quegl sa tratta d'en pitschen mument.

Curdegn : Ia na va betg taimp da perder, va oter da far, tgi star qui a baitar cun tè.

Commissari : Aloura stoia az far clamar en de a posta. Glè ena tgossa d'impurtanza.

Curdegn : D'impurtanza per mè è tgi igl mies don vigna cuert. Na savess betg per tge oters muteivs tgi vess da dar plet e fatg a la pulizeia.

Commissari : Nous lain far curt. Igls davos deis è nia fatg sfrusch da tgatscha.

Curdegn (*spert*) : Tge — sfrusch da tgatscha? Ha, na vaia betg detg, spirintada canaglia ègl d'anturn. Betg oter tgi ladramainta! A mè am angoligl la roba ord tgesa, ed agl stadi vonigl cugls tschervs. —

Commissari : Egl sto en tscherv, ischas franc?

Curdegn : Franc? Tge vess ia dad esser franc. Per mè pogl er esser sto igl urs, schi te ast pi gugent. Ma sfrusch è quinta sfrusch, u betg! Ma tot questas tgossas na capittessan betg schi la pulizeia —

Commissari : Laschain la pulizeia per quegl tg'ell' è, Curdegn. Ma schem ossa quest, gez vous quest on ad acla, u vol Pol?

Curdegn : Pol geva — ia vign oss — Pol è an sarvetsch, quegl sast bain.

Commissari : Damai gez vous an quest cas?

Curdegn : He, ia stò bain. Ma — partge vot saveir quegl. Na cartarossas betg, tgi ia vegia fatg sfrusch, u bain?

Commissari : Na, na, ma quels da las aclas son encalgedas pi bler tgi nusoters co tga.

Curdegn : Ma schi ia na sa navot, manc tgi navot.

Commissari : Na vez mai santia a sagiattar da lezz man aint e se?

Curdegn : Ia santia a sagiattar? Ma glez stoia propa at deir, igl davos taimp na santa betg ple digl pi bain. Na sa betg, schi glè la vigliadetna tgi sa fò santeir. Encalgedas am parigl tgi seia surd scu 'na talpa.

Commissari: Quegl stò esser malamparnevel! E Martegn tgi ò l'acla dasper la vossa, na vez mai via ad eir a ramains la seira?

Curdegn: Martegn, Martegn na vo mai davent.

Commissari: Ischas franc?

Curdegn: Ple tgi franc, schiglio stuessa santeir ensatge. Ia va en sên tant lev tgi santiss ad eir ena meir ve per tgombra.

Commissari: Scheia, scheia, ansant vez detg — (*Igl telefon suna ainten igl salv a sanester.*) Stgisem, ia stò gist eir agl telefon. (*Vo.*)

5. scena

Curdegn (*plain tema*): Tge vaia detg ansant? Ia seia surd! Ed ossa — ossa stuna frestg! (*Stebgia.*) Quel diamper n'ò nigns indezis da la mi polpa, ma ia tem bod, tg'el vegia parsieva indezis digls sfruschadours da tgatscha. Dia ans praserva, schi quegl vess da neir or! A la fegn la barvogna, quella n'am custess navot. Ma igl castei! 2—300 francs na tanschessan betg. Scu èl quel diavel nia segl partratg d'am dumandar da quegl? Martegn n'ò franc detg cun nign navot. Ma usche vogl, sch'ins s'ampatga da la pulizeia, schi n'ins vignigl betg liber ple. Schi vess angal mai savia clamar la pulizeia per versa da la polpa. Basta, ia vign per mies fatg. Cun da quella gianiera è migler da star a la largia. Igl diavel so tge tgi quel è anc bun d'am dumandar. (*Vo an prescha.*)

6. scena

Commissari (*turna, stupia*): Quel ò parigl gia prescha da sa lascher giuador. Ia vess gugent igl dumando anc en pêt tgossas. Schi fiss en oter, schi na saia navot schi na stuess betg pattar igl suspect sen el. Questa agitaztgun — e quest sa scunterdeir! Bah — el varo adegna igl partratg ve da la sia polpa. — Digl rest cun Curdegn na lessa er betg neir sotsour, schi glè enzanouas pussebel. Quegl saro schiglio anc da far avonda d'igl parsvader, tgi Gelgia ed ia —.

Laschain quegl per oz, ia va ossa mez marveglia scu tgi quegl giaro a fitar.

Salter (*reiva e metta la curispundenza sen meisa*): Nona è quior, quietta scu 'na meir. Quella ña vaia anc mai via cun la bucca sarada.

Commissari: Ella duess neir!
(*Salter sorta e lascha antrar Nona.*)

Nona (*reiva tignond se igls mans, sa metta an schanuglias dasper la meisa*): Signer, pardunam, te ast purdano er agl tschocar ved la crousch...

Commissari: Oss ossa, taschè tginglion. Stet se e tschantez ve lò.

Nona (*sa tschantond*): Signour commissari, glè franc betg la vardad. Ia va angal detg —

Commissari: Ia na vi betg saveir tge tgi vez detg. Ma savez forse partge tgi ischas cò?

Nona: Partge tgi sun cò? Cò clamez bain quels tgi òn fatg digl mal. Ma glè scu tg'az dei, ia va gist angal detg —

Commissari: Tgi vegias detg quegl tgi viglias, quegl n'am amporta navot. Ma schi vez la vossa cunsentga netta, schi na duvrez betg avoir tanta tema. Cò na vainsa anc mai maglea aint nign.

Nona: La mi cunsentga è scu quella d'en unfant gist naschia. Cartem angal, ia va detg —

Commissari: Ossa calè cun questa cumedgia e detam rasposta a quegl tg'az dumond, aloschi ischans bod a la fegn.
Vous ischas stada ier an duman an tgesa da Largias cromer, naveir?

Nona: Tgi dei da quegl?

Commissari: Vous na vez betg da dumandar, vous vez da rasper a quegl tgi ia dumond, schi lez ancleir raschun!

Nona: Ma schi glez schi stò deir, gea, schi quegl suna stada. El era gist ve digl ansolver. E schi savessas tge tg'el magleva! Igl sies bel pan alv veval sen meisa ed ena tarmenta polpa. Ossa schi lez oter! En oter pò luvrar e sa murtirar d'en cler an l'oter e stò esser led d'aveir en po d'pan e cafe, ed en toc cromer tgi vo tottade battond las portas ed anganond la gliout —

Commissari: Az òl angano er vous?

Nona: Oh, el am vess bain angano, sch'el fiss sto bun, ma ia sun stada pi noscha tgi quel lò.

Commissari: Quegl az creia gugent. Ma n'igl vez betg dumando, danonder tg'el vegia questa polpa?

Nona: Pansè — ia, tgi n'am mesd mai digls affars digls oters!

Commissari: I para, i para! Ed a tgi vez aloura raquinto tot?

Nona: Tg'igl cromer maglia polpa? A nign carstgan digl mond. Ia na dei gio mai cun nign navot!

Commissari: Quegl è ena bela tgossa. Ma ossa lainsa far fitto. Vous pudez eir per oz. Ma forse tgi az lasch clamar anc en' eda.

Nona (*lavond se*): Schi adia damai signour commissari, e musche, vous na schez cun nign navot. (*Vo.*)

Commissari: Gè Dia, Nona! (*Suna la stgella.*)
(*Igl salter reiva.*) El cò Largias?

Salter: El spetga gio d'ena grond' urela.

Commissari: El duess neir! (*Salter sorta, aintra Largias.*)

7. scena

Largias (*antrond*): Bun de, commissari.

Commissari: Bun de Largias. Tschantez!

Largias: Angraztg! (*Sa tschainta.*)

Commissari: Ia az va stuia lascher clamar per az dumandar sclarimaint ainten ena tgossa, tgi n'am è betg digl tot clera.

Largias: Betg clera! Ia carteva tgi la pulizeia fiss adegna agl cler da tot. A tarlar vusoters —

Commissari: Ma i dat tschertas stgiraglias, tgi er igl îgl da la pulizeia na so betg penetrar. Nous na savain per exaimpel betg, cant tgi en cromer gudogna igl de or.

Largias: Quegl n'è er nign basigns. Nusoters na dumandain er betg cant tgi la pulizeia steira ord casatga a la pora gliout.

Commissari: Veia, veia, Largias. Nous na lain ossa betg antschever ans morder. Ia vess per antant angal gugent da saveir, tgi tgi è sto ier an duman an vossa tgesa. Sa ragurdez?

Largias (*stebgia en mument*): Ier an duman — aah, ossa am fatscha aint. La gasetta da Sumvei, Nona Giascha è stada cò, ed igl talatg vevla er piglia cun ella. Ia va cartia da betg neir liber d'ella.

Commissari: Na la varossas betg cunfidada ensatge, tgi na lessas betg lascher neir or?

Largias: Aha, gist a quella lò ègl da cunfidar ensatge. Ena mes'oura sieva savessigl l'antiera val, betg angal l'antiera vischnanca.

Commissari: Quegl pò tgunsch esser. Ella ò dantant en stupent dun da far adatg sen tot. Ella so da deir exactamaintg, tge tgi vevas sen meisa d'ansolver.

Largias: Ha ha ha, vous vessas stuia veir cun tge gula tg'ella vurdava quel toc polpa tgi veva dasper mè. Igls îgls la nivan or da la testa.

Commissari: E n'az òlla betg dumando, danonder tgi vegias la polpa?

Largias: Tschert tg'ella am ò dumando. Ma — scu ègl quegl? Lessas forsa er vous ismar, danonder tgi la va? E partge, schi glè lubia da dumandar?

Commissari: Quel tgi maglia oz polpa sainza tg'el vegia fatg sez batgareia, è en tant suspetous.

Largias: Partge?

Commissari: Na vez betg santia tgi cò an vischnanca è nia angulo ena polpa? Oramai —

Largias: Tge oramai?

Commissari: Oramai, schi ia u vous magliain polpa, schi stuainsa mussar se danonder tgi la vain, schi na lain betg lavantar suspet.

Largias: Quegl fiss la pi bela! Ma sche, a tgi è nida angulada questa polpa.

Commissari: Quegl n'ò da decider navot. Vous vez simpla-
maintg da deir danonder tgi vez la vossa polpa, e cun quegl la
tgossa è liquidada, agl manc per oz.

Largias: E bain, schi lez sur morta fegn saveir, schi la mi polpa
vaia cumpro u pi bain detg barato. Va do roba persieva. Quegl
saro bain anc lubia, u betg?

E cun quegl tgi seia fitto! (*Vign no dasperas.*) Ia na dumond er
betg danonder tgi vegias la vossa cravatta. (*Igl commissari
varda stupia bod igl cromer e bod la si cravatta.*) Signour com-
missari, schi egn vo suvarond mengia bler, schi reival cugl nas
lò, noua tg'el na less betg. (*Sa metta per eir.*) Vous savez noua
tgi sun da tga, per cas tgi vessas basigns dad ulteriour sclari-
maint. (*Segl isch.*) Adia e navot amparmal. (*Vo.*)

8. scena

Commissari (*sulet, cuntaimpla la si cravatta*): La mi cravatta —
la mi — Tge diavel òl quest filun da far cun la mi cravatta?
Quel so ensatge! (*Stebgia.*) Ossa am sclerigl! (*Cugl man segl
front.*) Gelgia am regala ena cravatta! L'oter maglia polpa! Cò
vign cler sainza vidar se candeilas. Glè d'ancleir la tgossa. Igl
vigl na la daro mai en rap. Ma en bel barat òlla fatg, glez n'è na-
vot da deir. (*Leva se e vo anturn.*)

Ed ia vess ossa da tschartger igl lader. Ansasez fissigl anc da
reir, schi na fiss betg la mi cravatta, en regal da la mi —. Gel-
gia Gelgia, te ast fatg en bel colp!

Schi na cat betg igl lader, schi Curdegn teira cadaina, e sieva
am vardal per en tavala, betg degn da davantar sies schender.
E schi met las tgossas agl cler, schi pudainsa ans turpager,
Gelgia ed ia. Tg'igl vigl è la colpa nign na dumonda sieva.
(*Curta pôssa.*) E reir pol a la fegn angal igl bindun d'en
cromer.

Tgi diavel vot oss anc catar cò en schlep per neir a riva? (*Metta
ansem en las actas.*) Per oz è migler da plantar lò tot ansem en.
La polpa da Curdegn ed igl sfrusch da tgatscha èn an cas da
ruinar la mi antiera existencia. (*Vot sorteir a sanester, an quest
mument aintra igl salter.*)

Salter: Gelgia da Curdegn spetga quior.

Commissari: Er anc quella. Sché tg'ella duess eir per sies fatg. Ia na vegia betg peda da la tarlar oz. (*Salter igl varda sainza ancleir.*) Vez ancletg? Ella duess eir a tgesa e turnar en' oter de. (*Vo.*)

Salter (*resta cun la bucc' averta, varda bod igl isch a dretg e bod a sanester, scassond igl tgea*): Ossa schi lez ple, schi gè persieva. Tgi so mai, tge tgi cò è do aint. Igl mies bun commissari n'ò betg peda u betg viglia, per deir pi bain da dar pled e fatg a la si marusa. (*Sa tschainta.*) Quegl duess ancleir tgi tgi vot. Per en salter ègl mengia cumplitgia!

(*La tenda croda.*)

TERZ ACT

1. scena

Curdegn (*sulet, cun ena gassetta an man*): Quegl è sto sbaglea digl tottafatg. Noua tgi ia vess gia gugent tgi la pulizeia vess sa do bregia, per metter las tgossas agl cler, lò n'òl betg sa scaldo fitg, igl nos commissari. — Ma parsieva creial da stueir catscher igl nas aint per quest affar da tgatscha, anfign tgi en bel de vignal sesour, noua tg'igls sfruschadours èn. (*Mattond ansemen la gassetta.*) Quegl dess igl detg stgandel! (*Leva se.*) Am para gio oss da santeir las baitas sen mintga truasch: Vez santia — ia per mè — tgi tgi vess detg da quegl! Brrrr! (*Pôssa.*) Hm — Quegl fiss dantant anc da surpurstar. Ma la somma tgi vess da sbursar. Cò onigl buns cuntels quels da la gisteia. (*Sa tschainta.*)

Quegl saro grev da surpurstar ena disfurtegnna tgi reiva tot nunspitgidamaintg. Ma pi sgarschevel ègl, da veir gnond la disfurtegnna, e betg saveir fugeir d'ella. Quegl prov' ia ossa! Schi fiss angal sto no'tgi crescha igl pever, cur tgi sun ia tar la pulizeia. Ia na crei anc oz betg, tg'el fiss nia segl partratg d'am dumandar robas da tgatscha. Martegn ò bel deir e bel far. Quel è bun da deir manzignas cun la fatscha digl pi grond galantom.

Ma ia na va mai amprandia quest mastier. (*sieva curta pôssa.*)
 Ma tgi seia scu tgi vot, parneda na lascha betg anc dar las alas.
 Enzanouas stògl dar ena veia or da quest ambrogl. Cun la pulizeia stoia vurdar d'am metter sen en figl, e quegl cartessa d'aveir ambastia betg schi mal. Sch'el ò propa gugent Gelgia, schi quegl pò am salvar.

Ossa vigna se tar Martegn. Quel è diso da sa strubagler anturn igls artetgels da la lescha penala. Quel so franc am dar en bun cunsegl. E sieva — en' eda sfrusch e mai ple! Ma ossa anavant, glè betg taimp da perder.

(*Vot eir, antopa Marta segl isch.*)

2. scena

Marta: Noua vot eir tot an prescha Curdegn?

Curdegn (*ambarasso*): Ia va — ia stò — ia va da clamar igl veterinari!

Marta: Oi igl veterinari! Schi tgi è malsan an uvigl?

Curdegn: Igl bov.

Marta: Schi tge òl?

Curdegn (*pegliu Marta per en bratsch e la stompla davent digl isch*): La fevra vignigl oss bel bel! (*Vo an prescha.*)

Marta (*pegliu notiers la si lavour*): Oz òl anc la luna per tarviers. Ia n'anclei betg ple quest carstgan. Sieva digl ladernetsch n'èl betg en de scu l'oter. Mintg' eda tg'el turna da la pulizeia òl ena luna scu'n parler. Pòss òl ni an tgesa ni ord tgesa, vo mintgatant discurrend sulet. — Ia, tge tgi cò vign londr' or na saia betg.

Ed igl pi da strona è tgi el ò parfign muments, noua tg'el para d'aveir pers la ranvareia. Quegl am dat anc igl pi bler da pansar.

3. scena

(*Gelgia reiva cun en paquet ed igl posa sen meisa.*)

Gelgia: Mama, ia va cò igls mosters pigl urden digl mies vistgia, bellezas! Ia va gio vurdo tras en po se tar Geda. Ni ossa nò e gidem tscherner egn. (*Ellas vardan ansemen.*)

Marta: Quel blo cò am plaschess bain, u betg?

Gelgia: En blo n'am plai betg. Ia vess pi gugent quel bregn-cler.
Geda veva aint dumengia egn gist usche, e quel la geva schi bain!

Marta: Ansoma, peglia quel tg'at plai igl migler, te ast d'igl purtar. Segl prietsch n'ast betg da vurdar, sast bain tgi bap ò detg, te duessas culeir or ensatge an urden, tgi costa quegl tgi viglia.

Gelgia: Tge ègl schiglio davanto, tgi bap è nia tot an en'eda schi da bun cor?

Marta: Dei te! Ia n'igl canosch bod betg ple.

Gelgia: Franz n'ò strousch lia creir, cur tg'igl va detg, tgi bap na vegia navot ple cunter la noss' amiceztga.

Marta: : Glè propa robas da betg creir!

Gelgia: Sch'el na meida angal betg bain spert puspè la luna. Ia va anc adegna en po disfidanza.

Marta: Ia va bain cartia tg'igls plunts tg'el fascheva anc da pacs deis na cozzan betg schi dei. Ma tg'el midess meini schi spert, na vessa mai cartia. I deian tgi las femnas seian encalgedas grev d'ancleir, ma am para tg'igls omens dettan er se anc al angivign.

Anc sterzas òl fatg stragis, sch'el na vess angal mai via la pulizeia, ed ier seira ast bain via, eral cò scu en tschot ed ò laschea parcorscher tg'el fiss dispost da dar la si feglia agl commissari da la pulizeia.

Gelgia: Sch'el ò forsa tema da la pulizeia, schi en'eda tgi Franz ed ia — —

Marta: Ossa na betg vegias mengia gronda prescha. Parneda n'ischas betg anc schi anavant. Bap o bain managea, tgi ad el ena mistad mengia lunga na plaia betg.

Gelgia (*spert*): Egl la vardad?

Marta: Scu tg'at dei. Ma ossa laschainals liquidar la fatschenda digl ladernetsch. Schi dei scu quegl è anc an tavla, na dattigl betg quietezza an questa tga.

Gelgia: Na faschessigl betg migler da lascher farsez l'antiera istorgia? Ossa egl gio 15 deis, e catar na catigl tuttegna navot.

Marta: Tgi so! Schi na catan angal betg mengia bler. Cun tgavar e tgavar ins ògl cato anc ple da quegl tgi mianc n'ins tschartgeva. Igl migler fiss sto, schi na vess detg navot tgi seia davent la polpa.

Gelgia: Quegl niva or tuttegna, angal cartem. Bap vo gio adegna per tga anturn cuntrollond mintga antgerna. — Ansomma, laschainals far bun tranter els. Ia va dantant dad angraztger agl lader da la polpa tgi survign ossa en bel vistgia. (*Adegna vurdond igls mosters.*) Parfign en malfatg po purtar bun fretg.

Marta: Sch'igl fretg è bun, lainsa aloura deir igl davos. Ia va anc en po dubitanza tgi quegl fetta or an bain. (*I petga.*) Tgi so tgi tgi reiva cò. (*Gelgia paquettescha igls mosters.*) Anavant!

4. scena

(*Igl commissari, cun ena mappa sot bratsch, e Largias aintran.*)

Commissari: Buna seira!

Gelgia: Buna seira, Franz!

Marta: Bavagnez omens. Piglè plaz. (*Ellas igls porschan sottgas sper meisa.*)

Commissari: Angraztg. Stgisens schi az vain disturbo. Nous na fascharon betg lungas. Ma n'el betg a tga Curdegn? Nous tschartgessan veiramaintg lez.

Largias (*fo trasor tscheira da vilo*): El tschertga Curdegn. Ia na va pers nign e na tschertg nign.

Marta: Curdegn è ia davent da pac' urela. El stoptga eir a clamar igl veterinari.

Commissari: Scheia! Vez damai malsogna an uvigl? Quegl am displai fitg.

Gelgia: Ia na sa betg noua tgi la malsogna è. Encalgedas par'la burmaintg dad esser an tgesa ple tgi an uvigl.

Marta: Faschè igl bain, omens, e spitgè en omen. Ia cartess tg'el vess da rivar bain dalung.

Largias: El (*Se pigl commissari.*) o bel spitgier. Ma igl taimp tgi en cromer ò da perder, tgi fo bun? La mi trocla na vo betg suletta per vischnanca anturn.

Commissari: Ma schi ossa vegias en mument pazentga! Nous savessan magari er liquidar la nossa fatschenda sainza Curdegn. Ma siond tg'el o fatg a sies taimp la denunztga — —

Gelgia: Tge vessas damai da liquidar, Franz?

Commissari: Bela dumonda. Igl ladarnetsch da la polpa, u betg? Ia va fatg neir Largias cun me. El so ans dar en tant sclarimaint an questa tgossa.

Marta: El reiva aint per tot las tgesas. Forsa tg'el ò santia u via ensatge. Egl betg usche, Largias?

Largias: Ma savez, donna Marta. Igl far agl cromer è qui e lò er en agen mastier. Ins crei magari da far en sarvetsch ad egn, ed ins croda aloura aint an encal ambrogl, scu las mostgas aint igl latg. — Ia vi damai far curtas storgias.

Gelgia: Mamma, ia sto purtar quest paquet se tar Geda. Ella am ò fatg prescha! (*Vot eir, antopa segl isch Pol, tgi turna da sarvetsch militar.*)

5. scena

Pol (*cun turnister e schluppet*): Allegar, la cumpagneia!

Gelgia: Ossa vè qui Pol. Te reivas bod.

Pol: Buna seira Gelgia — buna seira mama.

Ciao Franz — Allegar Largias!

Marta: Nous at spitgivan pir cuagl train da las otg.

Pol: Ischan nias libers en po pi bod tg'igl solit e vain gist anc tschiff igl direct da las seis. (*Metta turnister e schluppet ainten en' antgerna.*) Ossa fissigl puspè pôss per en on.

Commissari: Vez gia en bel sarvetsch, Pol?

Pol: Glè sto a moda da militer. Igl sarvetsch è sto dretg, ma far-daglias vainsa gia quise, zond igls davos deis. (*Sa tschainta an fatscha a Franz.*)

E cò tge dattigl da nov?

Marta: Ma da nov ègl pac. Nous ischan anc adegna aint igl madem stgavatsch. Cun questa banadeida polpa, sast bain!

Pol: A — veiras, la polpa! Scu stattigl, Franz, vez tschiff igl lader?

Commissari: Nous eran gist pigl tschiffer, tgi te ist rivo dad isch aint!

Pol: Pussebel! Schi quegl vessa tuttegna marveglias scu tgi faszchez da tschiffer en lader tgi n'è betg d'anturn.

Commissari: Dumonda a Largias.

Pol: Ia na va basigns da dumandar a nign. Ia canosch igl pi bain igl lader. Ossa n'igl duvrez navot tschartger pi dei. El sa denunzta sez. Quegl na capetta betg mintga de, ha Franz?

Gelgia: Schi scu? (*Ella vo ve dasper Largias.*)

Pol (*s'anriond*): La storgia è usche. Cants raps tgi bap am veva do cun mè an sarvetsch, savez. Per la rabgia suna ia se soura e va mess la pi gronda polpa aint igl satg e sun ia cun ella. (*Franz e Marta igl vardan stupias, Gelgia fò segn a Largias da tscheir.*)

Ia va panso, tgi viglia gio piglier da magler cun mè, schi mantga igls raps. Ossa savez damai noua tg'igl lader è.

Marta: Ia ena roba la cumpogna. Schi vessas bain er pudia deir ensatge. Schi bap vign sesour schi stainsa bain!

Pol: Quegl laschè angal pansar mè. Sen l'amprema darogel dus staletgs e cun quegl la storgia saro a la fegn, u tge creist te Franz?

Commissari: Ia crei — ia sa — (*Vilo.*) Ia sa igl diavel, tge tgi va da creir. Donna Marta, cantas polpas az èn neidas davent?

Marta: Egna suletta.

Commissari: Ia n'anclei betg questa fatschenda. Tge schez vous Largias da quegl cò?

Largias (*mez se per Franz e mez se per Gelgia*): Ia dei tgi la denunzta da Pol seia an urden e metta agl cler l'antiera storgia. Gio tg'el dei sez, tg'el vegia maglea la polpa schi sarogel uscheia. U n'ist betg er te da quella, Gelgia.

Gelgia (*cunfusa*): Ia crei — tgi vous creias — tgi Franz creia —

6. scena

(*Curdegn reiva an prescha.*)

Curdegn (*antrond*): I para betg pussebel, robas da star sen la testa. (*Vei tots.*) Buna seira tots ansemen.

Tots: Buna seira!

Commissari: Buna seira Curdegn!

Curdegn: Bavegna Franz!

Largias: Tge n'at para betg pussebel Curdegn?

Curdegn: Tg'ins possa esser schi distract. (*Observa pir oss Pol.*)
Ah, ist da return Pol. Aloura scu ègl passo?

Pol: Glè sto betg schi mal. Turnos ischans tots cun la pel antiera.

Curdegn: E cugl magler scu vez gia? Az onigl do avonda?

Pol: Ma encalgedas ègl sto bun, tg'ins veva sez ena buna butgeda aint igl satg.

Largias: Cur tg'ins fò ena detga batgareia, schi vanzigl bain er en bun toc per piglier an sarvetsch, n'ègl betg usche Pol?

Pol: Ins ruseglia gugent ena butgeda d'polpa cur tgi totga da star ouras or guardia, notgs freidas scu glè oss.

Commissari: E Pol ò parigl panso oravant ve da quegl.

Curdegn: Aaa — gist, vusoters discurriz da polpa. Laschez raquintar. Ia quint tgi tots ansemen na stettas betg pac stupias da quegl tgi va d'az deir. Oramai igl lader da la polpa è tschiff. (*Varda giu bain tots.*) Franc tgi nigns da vusoters na fissas buns d'angivinar noua tg'igl bindun è.

Largias: Schi scu ist te nia a saveir la tgossa?

Marta: Sast damai tgi tgi è ia cun ella?

Curdegn: Mattain tgi sa. Ia az va detg, i para betg pussebel tg'ins saptga neir schi cumblidier. Ma gnond pi vigl, ins antscheva a perder er la mimorgia.

Schi lez oter, schi la polpa vaia piglia ia.

(*Tots igl vardan stupias.*)

Marta: Te!!

Igls oters: Vous!!

Curdegn: Ea — gist ia, schi lez saveir, e nign oter.

Marta: Ma ist propa franc, Curdegn?

Curdegn: Schi't dei! Schi te na creist betg schi posst eir sen l'acla a vurdar, en toc è anc quise. Ia la va piglida cun mè quel-deatsch, per aveir ensatge da rusagler la notg, cur tgi liegiva la golp. Las notgs èn lungas, ed angal cun en toc pan a sitg na vo betg bain.

Marta: Oss ia na dei navot ple. Ins na so bod betg tge tg'ins ò da creir.

Curdegn: Ansoma, quel tgi na vot betg creir, pò far cun da manc.

Largias: Donna Marta, schi sun bun per en cunsegl, schi tignè bain sarada la vossa tgiminada, schiglio cun tanta ladramainta az savess neir davent l'antiera batgareia, betg angal ena polpa, ha ha ha.

Curdegn: Tgiso tge tgi cò è da reir?

Marta: El rei mattain da la ti amblidanza. Esser ègl robas mai santeidas, da betg sa ragorder tant e metter an movimaint igl mez mond per ena polpa, tgi te ast maglea tez.

Curdegn: Dei te! Ma tge vot far, cur tgi la mimorgia antscheva a declinar an quella veisa.

Ma ossa Franz, tge manegiast, ia supon tgi cun quegl la nossa fatschenda seia regulada e suterada, u betg?

Commissari: S'anclei! La pulizeia n'ò da far navot ple cun quegl.

Largias: Per mè n'ègl betg anc fito tot. Tgi am fò bun igl taimp tgi va pers?

Curdegn: Te posst esser en grond ranver, sast? Ensatgi paiaro la ti schurnada.

(A Franz.) E l'otra tgossa Franz, ast tschiff igls fetters?

Commissari: Nous vain decis, da lascher cruder la tgossa, siond tgi n'è avant man nigns indezis.

Curdegn (*spert*): Dia seia lu— (*Dat cugl man sen la buca*) hm,
Dia seia ludo, tgi na vigna sintinzgia nign sainza indezis. Quegl
vaia detg adegna!

Ed ossa laschain crescher erva sur tot questa babilona.

Largias: Quegl e franc igl migler, per tots ansemen, u betg Pol?

Pol: Per mè tgi crescha urteilas, schi ègl anc pi bain cuert.

Marta: Ed en'otr'eda avant tgi far staletgs, ins vardigl bainatgavegl, scu tgi las tgossas stattan.

Curdegn: Te n'ast betg tot igl tort. E te Gelgia, tge deist te?
Veiras, ast pusto igl ties vistgia?

Gelgia: Mama ed ia vevan gist ansant permans da culeir or igl
urden. Angraztg fitg bap!

Curdegn: E bain, schi ossa postas igl ties vistgia d'anviern.
(*Tossa.*) Hm hm, e l'otr'eda pustarossas igl vistgia da spusa. U
vez forse ensatge cuntrara vusoters dus?

Franz e Gelgia: Mianc pac betg!

Largias: Ed a Franz regala ia pigl de da las nozzas ena cravatta alva da la pi fegna seida tgi dat!

Curdegn (*dabot*): Veist Franz, cò ast gio 3—4 francs spargneas!

(*La tenda croda.*)

Fegn